

ЛЮДМИЛА ФЕДОРІВНА ПЛОТНІКОВА

(до 70-річчя від дня народження)

Кандидат геолого-мінералогічних наук, старший науковий співробітник відділу стратиграфії і палеонтології мезозойських відкладів Інституту геологічних наук Національної академії наук України. Людмила Федорівна Плотнікова народилася 5 серпня 1931 р. у Луганську в сім'ї лікарів. У 1934 р. разом з родиною переїхала до Києва. Дитинство та юність Людмили Федорівни припало на тяжкі воєнні роки, які вона пережила в евакуації в Ростовський обл.

Після повернення до Києва та закінчення школи, 1950 р. вступила до Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, на геологічний факультет.

У 1955 р. Людмила Федорівна розпочала трудовий шлях в Українському геологічному управлінні як геолог знімальної партії, пізніше працювала мікропалеонтологом тресту.

З 1958 р. життя та наукова діяльність Людмили Федорівни тісно пов'язані з Інститутом геологічних наук НАН України, у якому вона пройшла довгий шлях від аспірантки (1958 - 1961) та молодшого наукового співробітника (1961 - 1977) до старшого наукового співробітника (з 1977) відділу стратиграфії та палеонтології мезозойських відкладів. У 1964 р. вона захистила кандидатську дисертацію на тему “Форамініфери і стратиграфія верхньокрейдових відкладів Конксько-Ялинської западини і Північно-Східного Причорномор'я”.

Людмила Федорівна – відомий фахівець у галузі мікропалеонтології та біостратиграфії. Основний напрям її наукових праць - дослідження стратиграфії і палеонтології крейдових відкладів України. В цій галузі вона є одним із провідних фахівців не тільки України, а й зарубіжжя.

Плотнікова автор та співавтор понад 100 наукових праць, у тому числі п'яти монографій, серед яких питанням стратиграфії присвячені монографії “Стратиграфія УРСР Т. 8. Крейда”, “Обоснование стратиграфических подразделений мезо-кайнозоя Украины по микрофауне” і серія “Геологія шельфу УРСР”, відзначена Державною премією України. Також брала участь у складанні та побудові низки палеогеографічних карт відкладів ранньо- та пізньокрейдового часу, частина з яких – карти раннього готериву, раннього апту, пізнього сеноману, раннього кампану та пізнього маастрихту була опублікована за кордоном в Атласі палеогеографічних карт з Пери-Тетису (Париж, 2000).

Значний внесок Людмила Федорівна зробила у дослідження крейдових відкладів південної нафтогазоносною провінції України, під час освоєння якої

вона не тільки брала участь у роботах зі стратифікації мезозойських товщ, а також була одним з авторів і основним виконавцем стратиграфічних схем та палеогеографічних побудов крейдового часу південної частини України. Останніми роками разом з геологами НАК Нафтогаз України вона продовжує поглиблювати вивчати крейдові відклади цієї території. У ході цих робіт уточнено геологічну будову мезозойських відкладів цієї території та вперше створено детальну стратиграфічну схему нижньо- і верхньокрейдівих утворень на підставі дослідження планктонних форамініфер. Уперше реконструйовано умови розвитку регіону в крейдовий час та схарактеризовано й оцінено біопотенціал крейдівих відкладів для утворення покладів нафти та газу.

У співавторстві з Л. Якушиним Людмила Федорівна вперше створила стратиграфічну схему верхньокрейдівих відкладів Української частини акваторії Азовського моря. А 2006 р. вийшла друком колективна монографія “Стратиграфія мезокайнозойських відкладів північно-західного шельфу Чорного моря”, де співавтором була Л. Плотнікова.

Результати проведених Людмилою Федорівною багаторічних досліджень форамініфер викладені в монографії “Мілководні верхньокрейдіві форамініфери платформеної України”, а також у циклі статей, присвячених систематиці й філогенії групи аглютинувальних форамініфер з карбонатним цементом і загальним питанням еволюції, будови та складу стінки мушель цих форамініфер у зв’язку зі зміною середовища їхнього існування. В серії статей вона розглянула також біохімічні особливості складу викопних черепашок форамініфер з різними типами будови стінки, для вивчення яких автор уперше застосувала сучасні біологічні методи дослідження: біохімічний, електронномікроскопічний та амінокислотного аналізу. Вона вперше визначила секретійне походження давньої мікрогранулярної стінки палеозойських і мезозойських форамініфер, яку раніше більшість дослідників уважала аглютинованою, а також доведено участь у формуванні цієї стінки внутрішніх органічних мембран шляхом біохімічних перетворень.

Людмила Федорівна є першовідкривачем докембрійських (вендських) форамініфер. Уперше в світі їй також вдалося реанімувати і відновити фізіологічну діяльність протерозойських, рифейських (віком близько 2 МА) міксоміцетів, що мають одночасно властивості найпростіших і грибів.

Про підсумки досліджень Людмила Федорівна неодноразово доповідала на міжнародних форумах та сесіях палеонтологічних товариств спочатку Радянського Союзу, а потім України. Зокрема, у 1971 р. вона була відповідальним секретарем оргкомітету та одним з керівників екскурсій і авторів Путівника XII Європейського мікропалеонтологічного колоквиуму, що відбувся у Криму і Молдавії. У 1979 р. вона брала участь у роботі XVI Європейського мікропалеонтологічного колоквиуму в Югославії. Одночасно виконувала обов’язки відповідального секретаря, гідя екскурсій та одного зі співавторів “Путівника екскурсій”. У 2002 р. Людмила Федорівна брала участь у міжнародному колоквиумі з прадавніх організмів Землі, що відбувся у Греції під егідою НАТО і НАСА, де виступала з доповіддю “Reanimated Precambrian microfossils and their possible influence on Environment”.

За часів Радянського Союзу Плотнікова входила до складу Всесоюзної мікропалеонтологічної комісії, де виконувала обов’язки куратора групи аглюти-

нувальних форамініфер, а також була членом Крейдової комісії Стратиграфічного комітету колишнього СРСР, сьогодні час є членом Мезозойської комісії Національного стратиграфічного комітету України.

Любов до науки Людмила Федорівна передала своїй донці, яка теж працює в Інституті геологічних наук і стала кандидатом геологічних наук.

Захоплення своєю справою, невтомна енергія, безкомпромісність у наукових дослідженнях, притаманні Людмилі Федорівні, є взірцем для багатьох поколінь палеонтологів інституту. Бажаємо Людмилі Федорівні подальшої творчої наснаги, здоров'я та успіхів на ниві палеонтологічних досліджень.

*Діна П'яткова,
Олена Сіренко*